

coses; fingia que m'equivocava, gesticulava per decorar uns estirabots acuradament assajats. Com més coneixia Puixkin, menys ganes tenia de parlar-ne. Fins a l'extrem de sentir vergonya.”

La seva prosa s'apropa molt a l'oralitat, és un estil directe i sec que casa molt bé amb la mirada descarnada sobre la seva vida i sobre la vida a la Unió Soviètica. Dovlátov havia estat vigilant als camps de presoners –com relata a *La zona*– i les coses que va veure allà el vacunen de qualsevol victimisme o nostàlgia. Amb una prosa condensada i lacònica, mostra l'absurditat del funcionament soviètic, però també com el bé i el mal són pertot arreu, dins i fora del camp, dins i fora de l'URSS. Ara bé, una veritable mirada moral sobre el món només pot aguantar-se a base d'alcohol i d'humor, un humor fi i irreverent que sovint es gira cap al mateix autor: “Viure és impossible. O vius o escrius. O la paraula o la feina. Però la teva feina és la paraula. I tota Feina amb majúscula et fa fàstic...”

L'escriptura, tanmateix, és la seva taula de salvació. Encara que no publiqui, que no tingui lectors, no és excusa, ha d'escriure: “En el pla espiritual, un intent no reeixit com aquest equival al llibre més gran de tots. Moralment és encara més elevat, si ho vols, perquè exclou tota recompensa.” Aquesta passió i ironia excel-

L'escriptura és la seva taula de salvació

lents el col·loca en la gran tradició russa de Gógol i Bulgàkov, juntament amb un aire de tristesa que el lliga a Txèkhov. El seu to enèrgic aconsegueix denunciar aquest món soviètic absurd i cruel, la seva escriptura finalment es fa des de l'humanisme.

No volia marxar de l'URSS, estimava la llengua i la terra. Quan la dona li diu: “-A tu què et reté? L'Hermitage, el Nevà, els bedolls?”

-Els bedolls tan se me'n foten.

-Doncs llavors què?

-La llengua. En una llengua estrangera perdem el vuitanta per cent de la nostra personalitat. Perdem la capacitat de fer broma, d'ironitzar. Això sol ja mèsgarri-fa.” Però Dovlátov va haver d'emigrar, i els dotze anys de vida a Nova York, enmig de la comunitat russa del barri de Queens, va poder publicar i ser reconegut. L'Ajuntament de Nova York li va dedicar pòstumament la cruïlla entre la 63rd Drive i la 108th Street: el *Sergei Dovlatov way*.

Confiem que les traduccions al català continuïn. *

L'ànima en el cap

L'autor de *Les defenses*, Gabi Martínez, té experiència en la literatura de viatges: un cop llegida la seva obra més recent, el pòsit de la seva trajectòria es demostra útil en extrem.

Les defenses és la crònica del seguit de viatges –entesos en el sentit de desplaçament– que tenen lloc gràcies o a causa del protagonista, el neuròleg Camilo Escobedo –alter ego ficcionat del neuròleg Domingo Escudero.

La proposta de Gabi Martínez no és una novel·la en el sentit estricte de l'expressió, tot i que inclou un començament, un nus i un desenllaç. De fet, n'inclou uns quants, de començaments, de nusos i de desenllaços.

les malures que afecten el cap, no fan altra cosa que obrir una caixa de Pandora que deixa qui la pateix –voluntàriament o sense voler– absolutament desarmat. És tan intensa, l'expressió escrita, que, de tant en tant, obliga a deixar de llegir mentre es respira amb calma, s'endrecen les idees i es mira de pair el que la vista acaba d'ingerir.

La temptació de lliurar-se a l'empatia extrema amb el protagonista és present tothora: és per això que cal retre honors a l'honestat del tàndem responsable de *Les defenses*: lluny de l'hagiografia, les ombres apareixen amb tanta intensitat com les llums. El resultat de l'exposició, que combina matisos i contrastos, és un relat amarat d'una

LES DEFENSES

Gabi Martínez

Traducció: Albert Torrescasana

Editorial: Catedral (en castellà Seix Barral)

Barcelona, 2017

Pàgines: 521

Preu: 21 euros

Hi ha la trama emocional que afecta la persona; hi ha la trama sentimental que relaciona el protagonista amb la seva família; hi ha la trama descriptiva que segueix l'evolució professional del neuròleg i hi ha la trama social que situa la resta d'històries en un context històric en què el temps marca el compàs de la política i les seves manifestacions.

Les defenses permet caure en la temptació de deixar de banda la cosa escrita per capbussar-se amb afany i sense aturador en tot el que proposa a partir de la malaltia que afecta el protagonista amb voluntat de quinta essència de la paradoxa: la malaltia que afecta el protagonista obre la porta a un seguit de reflexions que es fa més que difícil deixar de banda.

Al cap i a la fi, en aliar-se Domingo Escudero i Gabi Martínez per parlar de

humanitat extrema que afectarà tot-hom que tingui l'empatia activa en el seu repertori emocional.

La història que s'explica és potent. En bona part, aquesta potència cal buscar-la en la destresa de l'autor. Gabi Martínez posa en joc una tensió difícil de mantenir constant entre els fets que narra i tot el que envolta aquests fets. El distanciament deliberat funciona a la perfecció i atorga interès: qui es resisteix a furgar en la vida dels altres a través d'un espell?

La seva escriptura és directa, amb un punt de voluntat fotogràfica que esdevé valuosa a l'hora de fixar fets, sentiments, sensacions, opinions. L'absència de sucre temprà *Les defenses*, la situa en el punt de cocció correcte, l'erigeix com a referència i permet la intensitat de les preguntes que encara queden un cop ja se saben totes les respostes. *

Gabi Martínez ha novel·lat la vida real d'un neuròleg
ALBERT SALAMÉ

Libres